

Aan de voorzitter van de vaste commissie voor Justitie
Den Haag, 4 december 2001

Door middel van uw brief van 18 oktober 2001, met kenmerk Stas-01-32, heeft u mij verzocht de Vaste Commissies Justitie en voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te informeren over het standpunt dat ik inneem terzake van de Richtlijn van de Raad tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten, alsmede over de consequenties van de richtlijn voor de opvangvoorzieningen zoals die in Nederland worden geboden.

Naar aanleiding van dit verzoek informeer ik u als volgt.

Doelstelling Europese Commissie

De Europese Commissie beoogt met het voorstel te komen tot een evenwichtige verdeling van asielzoekers over lidstaten. Door middel van het vaststellen van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten wordt beoogd ervoor te zorgen dat asielzoekers in de lidstaten vergelijkbare voorzieningen genieten, teneinde secundaire stromen van asielzoekers te beperken. Het streven is erop gericht de richtlijn ultimo 2002 te implementeren.

Inzet Nederland en consequenties voor de opvangvoorzieningen in Nederland

Nederland is een voorstander van het bereiken van een evenwichtige verdeling van asielzoekers over de lidstaten alsmede van de beperking van secundaire stromen van asielzoekers. In dat verband acht Nederland het van belang dat het verschil in het niveau van voorzieningen zoveel mogelijk wordt verkleind.

In beginsel staat Nederland dan ook positief tegenover het voorstel.

De onderhandelingen bevinden zich thans nog in het beginstadium. Omdat de richtlijn ook betrekking heeft op de beleidsterreinen van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Onderwijs Cultuur en Wetenschappen en Sociale Zaken en Werkgelegenheid, wordt de inhoud van de richtlijn ook met deze ministeries, alsmede met het ministerie van Buitenlandse Zaken, afgestemd.

Bij de onderhandelingen over de richtlijn zal, uitgaande van een positieve grondhouding, uiteraard worden beoordeeld hoe de bepalingen in de richtlijn zich verhouden tot de Nederlandse wet- en regelgeving en opvangpraktijk. Welke implicaties de richtlijn mogelijk zal kunnen hebben voor de Nederlandse wetten regelgeving alsmede voor de Nederlandse opvangpraktijk kan op dit moment evenwel nog niet geheel worden voorzien. De besprekingen van het voorstel van de Commissie zijn immers nog gaande, zodat de inhoud van de uiteindelijke richtlijn nog niet vaststaat.

Een voornaam punt van aandacht vormt de reikwijdte van de ontwerp-richtlijn, zijnde de omschrijving van de groep vreemdelingen op wie de richtlijn van toepassing is. De minimumnormen zijn volgens het voorstel van de Commissie van toepassing op vreemdelingen die een verzoek hebben ingediend tot toelating als verdragsvluchteling, en niet zonder meer op vreemdelingen die een verzoek hebben ingediend voor subsidiaire vormen van bescherming. Nederland heeft zich om onderstaande redenen tot dusverre voorstander getoond van een verbreding van het toepassingsgebied.

Op de eerste plaats wordt in vele lidstaten, waaronder Nederland, geen onderscheid gemaakt tussen procedures voor toelating als verdragsvluchteling en procedures ter verkrijging van enige subsidiaire vorm van bescherming. Bovendien treffen verschillende lidstaten die dit onderscheid nog wel kennen, voorbereidingen om dit onderscheid op te heffen. Vanuit het oogpunt van efficiëntie lijkt het derhalve raadzaam om de werkingssfeer van de richtlijn tot subsidiaire bescherming uit te breiden. Op de tweede plaats past verbreding van het toepassingsgebied in het streven om te komen tot een gemeenschappelijke asielprocedure, die betrekking heeft op zowel verzoeken om toelating als verdragsvluchteling als op subsidiaire vormen van bescherming.

Een ander argument dat voor een uitbreiding van de werkingssfeer van de richtlijn pleit, hangt samen met het toegenomen belang van subsidiaire bescherming binnen de Europese Unie. Sinds enige jaren verlenen de lidstaten van de Europese Unie vaker een vorm van subsidiaire bescherming dan bescherming uit hoofde van het Vluchtelingenverdrag. Door de richtlijn enkel op de laatste groep van toepassing te laten zijn, zou de werking en efficiëntie van deze richtlijn naar het oordeel van Nederland onnodig worden beperkt.

Voor wat betreft de minimumnormen voor de materiële en immateriële opvang, daaronder begrepen voorschriften voor de verstrekking van documenten, bewegingsvrijheid, huisvesting etcetera, is Nederland voorstander van de mogelijkheid om een onderscheid aan te brengen tussen minimumnormen voor de opvang gedurende de versnelde procedure en de normale procedure. Door middel van dit onderscheid, dat in het thans voorliggende voorstel niet wordt gemaakt, zou tot uitdrukking kunnen worden gebracht dat de voorzieningen die voorafgaand of gedurende de AC-fase worden geboden, wezenlijk verschillen van de voorzieningen die worden geboden aan asielzoekers die zijn toegelaten tot de reguliere opvang.

Voor wat betreft het niveau van de voorzieningen hecht Nederland aan minimumnormen die waarborgen dat de bestaande verschillen tussen de lidstaten op belangrijke en cruciale onderdelen van de ontwerp-richtlijn worden geminimaliseerd. In dat verband heeft Nederland zich voorstander getoond van het voorstel van de Commissie voor wat betreft de toegang tot de arbeidsmarkt, inhoudende dat de lidstaten asielzoekers en de hen vergezellende gezinsleden tot ten hoogste zes maanden na de indiening van het asielverzoek de toegang tot de arbeidsmarkt kunnen ontzeggen, en dat de lidstaten voorwaarden kunnen stellen voor de toegang tot de arbeidsmarkt na deze termijn. Dit voorstel zou met zich meebrengen dat de thans sterk divergerende praktijk in de lidstaten wordt geuniformeerd.

Tot slot deel ik u mede dat vanwege de fase waarin de onderhandelingen over het voorstel van de Commissie zich momenteel bevinden, en gelet op het gegeven dat de 15 lidstaten van de Europese Unie overeenstemming beogen te bereiken over het voorstel, niet is uitgesloten dat het door Nederland in te nemen standpunt in de loop van het onderhandelingsproces bijstelling behoeft. Uiteraard zal daarover in het voorkomende geval met uw Kamer worden gecommuniceerd.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd

De Staatssecretaris van Justitie,
A. H. Korthals